

INTRODUCCIÓ

Colòmbia, trencar amb uns altres cent anys de solitud

Rafael Grasa

President de l'Institut Català Internacional per la Pau

Aquest número monogràfic, el segon de la nova etapa de la revista, està dedicat als escenaris postconflicte violent a Colòmbia, concretament revisa els reptes pendents i el full de ruta per al futur. Es tracta del segon monogràfic que la revista *Peace in Progress* dedica a Colòmbia (el primer va ser el desembre de 2012). En aquest cas, el monogràfic surt a la llum uns dies abans de la celebració d'un seminari internacional a Barcelona, organitzat per l'ICIP amb la col·laboració de l'Agència Catalana de Cooperació per al Desenvolupament, l'Ajuntament i la Diputació de Barcelona titulat: ESCENARIS POSTCONFLICTE A COLÒMBIA. AGENDA, OPORTUNITATS I FULL DE RUTA. El seminari reuneix uns cinquanta experts (una trentena d'ells colombians) per debatre, segons les regles de Chatam House (l'important és saber què es diu no qui ho diu), sobre els reptes i oportunitats de la Colòmbia postacord amb les FARC i, en un futur, post ELN (hi ha, a l'Equador, converses exploratòries que segurament conclouran amb un acord marc per obrir pròximament negociacions formals).

Concretament, el seminari parteix d'una premissa bàsica: fer les paus (tancar un acord en una taula de negociacions i implementar-lo amb poques probabilitats de que la violència recidivi) no és el mateix que construir la pau (procés que pren de deu a quinze anys i que està articulat entorn de tres "Rs", reconstruir, resoldre i reconciliar). La naturalesa, l'agenda, els actors, els temps i les dinàmiques canvien totalment en ambdós casos. L'èmfasi es posa, a la revista i al seminari, en construir les paus, és a dir, parafrasejant el títol d'un conegut article de James Robinson, veure com pot encarar-se el repte de trencar amb cent anys de solitud, com pot evitar-se que els eventuals acords

del final de la violència armada acabin obrint pas a un altre segle de solitud. O, el que és el mateix, com trencar amb “l'especificitat” o “solitud” colombiana: un país que des de fa més d'un segle reproduceix cíclicament la violència política i, en ple creixement econòmic, continua sent el país més desigual del continent llatinoamericà. Per això, per construir la pau cal, progressivament, encarar els grans reptes del país, els estructurals i els sorgits de solucions i reformes parcials de les últimes dècades. En suma, evitar la solució “lampedusiana”, la que segueix la regla que Tomasso di Lampedusa va posar en boca d'un dels protagonistes de “El Gatopardo” en parlar de la convulsa situació política a Sicília: “Si volem que tot segueixi com està, és necessari que tot canviï”

Per això, el seminari s'estructura a l'entorn de sis eixos de debat, que es recolliran en la relatoria i llibre finals:

1. La construcció de pau a Colòmbia: dels acords a les polítiques públiques.
2. La dimensió política: sistema polític, descentralització i actors territorials.
3. El desenvolupament i la dimensió econòmica.
4. Els actors no directament polítics, la participació, el repte humanitari i la dimensió social i identitària.
5. Polítiques de memòria i de passat: la reconciliació com a horitzó futur.
6. Polítiques de seguretat i de defensa.

I per això, en coherència, la revista tracta aquests eixos. I ho fa amb aportacions de ponents del seminari, concretament del Rafael Grasa (els reptes de construcció de pau i els actors polítics), de la María Victoria Llorente et al. (els reptes a llarg termini i la superació de la violència cíclica), del Borja Paladini (la necessitat de comptar amb infraestructures de pau), del Luis Jorge Garay (el desenvolupament rural), del Farid Benavides (les polítiques de memòria i passat que evitin la impunitat) i del Gustavo Duncan (la violència criminal i el risc de “mexicanització” de Colòmbia). Tot això es complementa amb una entrevista a León Valencia.

En suma, un intent de contribuir a traçar un mapa i un full de ruta que permeti a Colòmbia afrontar els problemes de fons i sortir del carreró de violència i exclusió cíclics reproduïts intergeneracionalment, trencant amb les seves causes estructurals i els seus diversos acceleradors/multiplicadors i detonadors. Allunyar-se, en suma, de la contraposició entre pau exprés i pau lenta. Ambdues estan interrelacionades i es necessiten per acabar amb els cicles intergeneracionals de les violències.

Fotografia: Borja Paladini Adell (C)

© Generalitat de Catalunya